

PRIVÉ

Verlies verdriet dood

B

INTRODUCTIE

Het leven is een constant afscheid. Elke avond neem je afscheid van een dag, vaak met een zucht van opluchting, maar vaak met pijn.

Ricarda Huch, 1891

Lange tijd werd er geloofd dat slaap het broertje was van dood. Als men na het slapen wakker werd en de ogen opende, werd men eigenlijk herboren. Slaap en dood zijn een van de weinige ervaringen die niet gedeeld kunnen worden met anderen. Wel kunnen we onze gevoelens over slaap en dood delen met anderen, waarbij slaap een spiegel kan zijn van onze vergankelijkheid en dood vooral de gedachte naar de ander doet gaan.

Vergankelijkheid en dood zijn onderwerpen waar we niet graag over praten en welke zich eigenlijk bevinden in de marge van onze maatschappij. Hoe komt dat eigenlijk? Kunnen we zonder verlies, verdriet en dood geluk ervaren? De wijze waarop mensen met vergankelijkheid en de dood omgaan verschilt van cultuur tot cultuur. In sommige gebieden van Japan en China namen mensen afscheid van hun familie als zij 'nutteloos' werden voor hun familie, een bepaalde leeftijd bereikten of hun einde voelden naderen. De stervende ging de bergen in om daar zijn/haar laatste rustplaats te vinden. Dit is een vorm van lijden die wij ons niet kunnen voorstellen. Lijden

treft daarbij niet alleen de stervenden, maar ook de levenden lijden. Zij blijven achter met verdriet en het verlies van de overledene.

De plek waar je geboren wordt heeft invloed op de wijzen waarop je afscheid neemt en hoe je je dierbaren in herinnering houdt.

Afscheid

In november 2010, na het overlijden van zijn neef, begon Itaru Sasaki met het maken van zijn 'Kaze No Denwa', ofwel de 'Telefoon van de Wind'. De telefooncel maakte hij na de tsunami van 2011 af en plaatste hij op een kleine heuvel in zijn tuin in de omgeving van Otsuchi, met uitzicht over de zee. Door het oude telefoonnummer van zijn neef te draaien en te spreken in de zwarte hoorn worden zijn woorden 'door de wind gedragen.'

De telefooncel biedt Sasaki de mogelijkheid om contact te maken met zijn neef en zijn hart te luchten:

When your heart is filled with grief or some kind of burden, you aren't in tune with your senses. You're closed off, like curtains have been pulled around you. After you empty your heart a little bit, you might hear some birds singing again. You might notice a fox or the sound of the stream in the garden.

De tuin in de streek van Otsuchi is ook het gebied waar veel mensen door de tsunami zijn getroffen of overleden. Een klein berichtje in de krant bracht de telefooncel onder de aandacht van veel mensen. De tuin met de telefooncel werd voor veel Japanners een plek van troost en wordt nog steeds bezocht. De telefooncel, die als een persoonlijk ritueel voor Sasaki was bedoeld, is zo een ritueel voor veel mensen geworden.

OPDRACHT Afscheid

In ons leven nemen we vaak afscheid. Dit kunnen zowel vrolijke als droevige momenten zijn. Afscheid van de basisschool wordt feestelijk gevierd met een musical en bij een diploma-uitreiking van een beroepsopleiding vier je afscheid van je studietijd. Deze vormen van afscheid zijn verbonden met een persoonlijk leven, maar je hebt natuurlijk ook nog afscheidsfeesten waarbij het einde van de winter wordt gevierd. Afscheid kent wereldwijd vele vormen en wordt door iedere cultuur op een andere wijze vorm gegeven.

DOELEN

- De student kan het belang van rituelen op iemands leven benoemen.
- De student kan een kwetsbaar moment uit haar/zijn eigen leven en de invloed hiervan op de eigen persoon benoemen.
- De student denkt na over rituelen en de waarden van rituelen

OPDRACHT 1 SUBGROEP

De wijze waarop we omgaan met verlies en verdriet verschilt per cultuur en per persoon. Bespreek met elkaar;

- Hoe jij, jouw familie of leefomgeving met verlies en verdriet omgaan.
- Wat overeenkomsten en/of verschillen zijn.
- Wat aanspreekt in de overeenkomsten en/of verschillen.
- Wat je weet hoe andere culturen met verlies en verdriet omgaan.
- Welke gebruiken jullie van andere culturen zouden willen overnemen en waarom.
- Hoe het delen van verlies en verdriet bij kan dragen aan geluk.

KEUZEOPDRACHT

Maak een keuze uit een van de drie opdrachten.

- Opdracht 1 is een individuele opdracht.
- Opdracht 2 is een deel met een subgroep en een deel individueel
- Opdracht 3 is een groepsopdracht die je met maximaal 3 personen mag maken.

KEUZEOPDRACHT

Opdracht 1. Als (individueel)

- Schrijf een verhaal dat begint met;
- "Als ik nu zou sterven dan " en/of
- "Als de dood niet zou bestaan...."

Opdracht 2. Afscheidsspeech

Bij afscheid nemen denken we al snel aan de dood. Toch zijn er veel momenten van afscheid in een mensenleven, zoals afscheid van de kindertijd, een vakantie liefde, school, woonplaats, collega of het vrijgezellen bestaan: momenten die je niet snel zult vergeten.

- In subgroep: Bespreek met jouw groepje welk afscheid indruk op je heeft gemaakt, welke rituelen hierbij werden gebruikt en wat jij belangrijk vindt bij afscheid nemen.
- Opdracht: Voor de afscheidsspeech schrijf je een speech voor jezelf of een ander. Dit kan een speech zijn die je schrijft bij het afscheid van werk, school, een vriendengroep of een huis, maar een begrafenis kan natuurlijk ook. De speech kan ook in de vorm van een verhaal, gedicht of songtekst zijn.

KEUZEOPDRACHT

Opdracht 3 Afscheidsritueel (subgroep)

- Bedenk met je medestudenten een ritueel voor een afscheid.
- Geef aan bij welk afscheid en hoe je het ritueel kunt inzetten.
- Wat wil je bereiken met het ritueel?
- Waar kan dit ritueel aan bijdragen?
- Welke waarde heeft het ritueel in het afscheid?
- Hoe ziet het ritueel eruit?
- Voorzie het ritueel van beeldmateriaal en een duidelijke handleiding over hoe iemand het ritueel kan inzetten in zijn eigen leven.

KLASSIKALE AFSLUITING

Presentatie van de opdracht aan de groep.

BRONNEN

Documentaire Kaze No Denwa:
www.youtube.com/watch?v=B10VPaGRszU
<https://ispr.info/2018/09/11/japans-otsuchi-wind-phone-lets-the-living-talk-to-the-dead/>